

Međunarodni sud za krivično gonjenje
lica odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet: IT-03-67-T

Datum: 7. mart 2011.

Original: FRANCUSKI

PRED PRETRESNIM VEĆEM III

U sastavu: sudija Jean-Claude Antonetti, predsedavajući
sudija Frederik Harhoff
sudija Flavia Lattanzi

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 7. marta 2011.

TUŽILAC

protiv

VOJISLAVA ŠEŠELJA

JAVNO

**ODLUKA O PRIHVATANJU IZVEŠTAJA O VEŠTAČENJU
MLADIĆEVIH DNEVNIKA I ZAHTEVA TUŽILAŠTVA
ZA PRIHVATANJE DOKAZA U VEZI S MLADIĆEVIM DNEVNICIMA,
SA SUPROTNIM MIŠLJENJEM PREDSEDAVAJUĆEG SUDIJE
JEAN-CLAUDEA ANTONETTIJA**

Tužilaštvo

g. Mathias Marcussen

Optuženi

g. Vojislav Šešelj

PRETRESNO VEĆE III (dalje u tekstu: Veće) Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud),

REŠAVAJUĆI po zahtevu za prihvatanje, prvo, trinaest odlomaka iz dnevnika generala Mladića (dalje u tekstu: Mladićevi dnevnicima i Odlomci iz Mladićevih dnevnika), ponuđenih direktno, bez posredstva svedoka, i, drugo, dokaza u vezi s Mladićevim dnevnicima, koji je Tužilaštvo zavelo na javnoj osnovi 19. jula 2010. godine (dalje u tekstu: Zahtev),¹

IMAJUĆI U VIDU odluku izdatu 22. oktobra 2010, kojom je Veće naložilo veštačenje kako bi se rešilo pitanje autentičnosti Mladićevih dnevnika, naložilo uvrštavanje u spis na osnovu pravila 92bis Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) preliminarne Milovanovićeve izjave od 27. aprila 2010. i preliminarne izjave istražiteljke Erin Gallagher od 8. jula 2010, te rešilo da odloži izjašnjavanje o uvrštavanju u spis Odlomaka iz Mladićevih dnevnika,²

IMAJUĆI U VIDU Izveštaj o veštačenju Mladićevih dnevnika zaveden 12. januara 2010. godine,³

IMAJUĆI U VIDU dopis od 3. februara 2011. upućen elektronskom poštom, kojim je Veće od Vojislava Šešelja (dalje u tekstu: optuženi) zatražilo da dostavi svoje primedbe na prihvatanje Izveštaja o veštačenju⁴,

IMAJUĆI U VIDU nalog od 28. februara 2011, kojim je Veće naredilo veštaku da obelodani referentne dokumente korišćene za veštačenje Mladićevih dnevnika,⁵

---

¹ "Zahtev tužilaštva za prihvatanje dokaza vezanih za Mladićeve dnevnikove i za odobrenje da izmeni svoj spisak svedoka i spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter", javno, s dodacima, dostavljeno 16. jula 2010. i zavedeno 19. jula 2010. (zatim ponovo dostavljeno 20. jula 2010. zbog greške u paginaciji) (dalje u tekstu: Zahtev). Tužilaštvo traži uvrštavanje u spis 13 odlomaka, odnosno: jednog (1) odlomka sa zapisom za 1. februar 1992. koji potiče iz Mladićevog dnevnika br. 4 (zapisi od 31. decembra 1991. do 14. februara 1992), četiri (4) odlomka sa zapisima za 6, 7, 9. i 11. maj 1992. koji potiču iz Mladićevog dnevnika br. 5 (zapisi od 14. februara 1992. do 25. maja 1992), dva (2) odlomka sa zapisom za 6. i 30. jun 1992. koji potiču iz Mladićevog dnevnika br. 6 (zapisi od 27. maja 1992. do 31. jula 1992), jedan (1) odlomak sa zapisom za 8. novembar 1992. koji potiče iz Mladićevog dnevnika br. 11 (zapisi od 5. oktobra 1992. do 27. decembra 1992), tri (3) odlomka sa zapisom za 28. maj, 8. jul i 24. septembar 1993. koji potiče iz Mladićevog dnevnika br. 14 (zapisi od 2. aprila 1993. do 24. oktobra 1993), jedan (1) odlomak sa zapisom za 21. decembar 1993. koji potiče iz Mladićevog dnevnika br. 15 (zapisi od 28. oktobra 1993. do 15. januara 1994) i jedan (1) odlomak sa zapisom za 13. oktobra 1994. koji potiče iz Mladićevog dnevnika br. 18 (zapisi od 4. septembra 1994. do 28. januara 1995).

² "Odluka po zahtevu tužilaštva da se prihvate dokazni predmeti u vezi s Mladićevim dnevnicima, s izdvojenim mišljenjem sudije Antonettija, predsedavajućeg Veća, u dodatku", javno, 22. oktobar 2010. (dalje u tekstu: Odluka od 22. oktobra 2010.).

³ "Podnesak sekretarijata sa izveštajem veštaka u vezi s Mladićevim dnevnicima", javno, 12. januar 2011.

⁴ Dopis Veća optuženom, upućen elektronskom poštom 3. februara 2011, kojim mu se nalaže da u roku od 6 dana od prijema prevoda Izveštaja o veštačenju na b/h/s dostavi svoje prigovore.

⁵ "Nalog o obelodanjivanju referentnog materijala za veštačenje Mladićevih dnevnika", javno, 28. februar 2011.

IMAJUĆI U VIDU referentne dokumente koje je veštak koristio u radu i koje je kao Dodatak Izveštaju o veštačenju zaveo 4. marta 2011. godine,⁶

BUDUĆI da optuženi, u roku od 6 dana nakon prijema prevoda Izveštaja o veštačenju na b/h/s nije dostavio nikakve primedbe na prihvatanje Izveštaja o veštačenju, niti je u roku od 14 dana nakon prijema prevoda Zahteva na b/h/s, predviđenom pravilom 126bis Pravilnika, odgovorio na Zahtev,⁷

BUDUĆI da je, međutim, na sednicama posvećenim administrativnim pitanjima, održanim 14. juna 2010. i 21. septembra 2010. godine, optuženi osporavao autentičnost i relevantnost svih dokumenata zapljenjenih u stanu supruge generala Mladića,⁸

BUDUĆI da je optuženi 2. novembra 2010. dobio daktilografski prepis na papiru celokupnih Mladićevih dnevnika na b/h/s-u,⁹

BUDUĆI da Veće podseća na to da je veštačenje Mladićevih dnevnika naložilo *proprio motu*, Odlukom od 22. oktobra 2010. godine, i da ocenjuje da je sada vreme da se *proprio motu* izjasni i o prihvatanju Izveštaja o veštačenju i Dodatka Izveštaju o veštačenju kao nedeljivog dela Izveštaja,

BUDUĆI da Veće konstatuje da se strane ne protive prihvatanju Izveštaja o veštačenju i Dodatka Izveštaju o veštačenju; da je Izveštaj o veštačenju po mišljenju Veća relevantan, pouzdan i da je izvesno da poseduje dokaznu vrednost jer se njime Veću daju neophodna razjašnjenja u pogledu autentičnosti Mladićevih dnevnika,

BUDUĆI da Veće shodno tome odlučuje da *proprio motu* prihvati Izveštaj o veštačenju i Dodatak Izveštaju o veštačenju,

BUDUĆI da, što se tiče Zahteva, tužilaštvo navodi da su Odlomci iz Mladićevih dnevnika relevantni s aspekta udruženog zločinačkog poduhvata za koji se tereti u Optužnici,¹⁰ da su autentični i pouzdani,¹¹ da se njihovim uvrštavanjem u spis optuženom ne nanosi nikakva šteta¹² i

⁶ "Podnesak kojim sekretarijat, na osnovu pravila 33(B), dostavlja Dodatak Izveštaju veštaka u vezi s Mladićevim dnevnicima", javno, 4. mart 2011., v. u Dodatku A "Izveštaj o analizi rukopisa – Dodatak", koji sadrži dokumente pod ERN-oznakama 0679–3049 i 0679–3050, 0649–0552, 0649–0553, 0649–0554, 0649–0554, 0649–0555, kao i jedan dodatni dokument, tj. izjavu kucanu strojem i potpisanu rukom, koja, međutim, nije upotrebljena kao referentni dokument za veštačenje (dalje u tekstu: Dodatak Izveštaju o veštačenju).

⁷ Optuženi je prevod na b/h/s Izveštaja o veštačenju primio 3. februara 2011. (V. Zapisnik o prijemu dokumenta zaveden 10. februara 2011.), a Zahteva 1. septembra 2010. (V. Zapisnik o prijemu dokumenta zaveden 6. septembra 2010).

⁸ Pretres od 14. juna 2010, transkript na francuskom jeziku (dalje u tekstu: T(f)). 16109. Pretres od 21. septembra 2010, T(f).16381–16400.

⁹ V. Zapisnik o prijemu dokumenta br. 652 od 2. novembra 2010.

¹⁰ Zahtev, par. 1 i 11–12.

¹¹ Zahtev, par. 16–21.

¹² Zahtev, par. 13.

da je ono u interesu pravde,¹³ a da je opravdanje za kasno podnošenje Zahteva to što su tek nedavno - u februaru 2010. godine¹⁴ - Mladićevi dnevnicu otkriveni,¹⁵

BUDUĆI da Veće ocenjuje da će uvrštavanjem u spis Izveštaja o veštačenju i Dodatka Izveštaja o veštačenju definitivno biti rešeno pitanje autentičnosti Odlomaka iz Mladićevih dnevnika,

BUDUĆI da Veće stoga većinom glasova, s glasom protiv sudije Antonettija, ocenjuje da Odlomci iz Mladićevih dnevnika sadrže dovoljne pokazatelje relevantnosti, pouzdanosti i dokazne vrednosti, tako da se mogu uvrstiti u spis,

BUDUĆI da, najzad, Veće podseća na to da se *konačna* ocena relevantnosti, pouzdanosti i dokazne vrednosti tih dokaza ne donosi u ovoj fazi postupka. Taj zadatak Veće će obaviti na kraju suđenja, u kontekstu sveukupnih dokaza i optužbe i odbrane koji su uvršteni u spis.

---

¹³ Zahtev, par. 15.

¹⁴ Zahtev, par. 3.

¹⁵ Zahtev, par. 14.

IZ TIH RAZLOGA

NA OSNOVU pravila 54 Pravilnika,

PROPRIO MOTU,

NALAŽE da se Izveštaj o veštačenju i Dodatak Izveštaju o veštačenju uvrste u spis,

NA OSNOVU pravila 54 i 89(C) Pravilnika o postupku i dokazima,

Većinom glasova, s glasom protiv sudije Antonettija,

NALAŽE uvrštavanje u spis trinaest odlomaka iz Mladićevih dnevnika na koje se Zahtev odnosi,

NALAŽE Sekretaru da svakom od tih dokumenata dodeli broj dokaznog predmeta i da ih unese u sistem elektronske sudnice, zajedno s njihovim zvaničnim prevodom prevodilačke službe Međunarodnog suda (CLSS).

Sudija Antonetti, predsedavajući Veća, prilaže svoje suprotno mišljenje.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, a merodavan je tekst na francuskom.

/potpis na originalu/

Jean-Claude Antonetti,
predsedavajući sudija

Dana 7. marta 2011.
U Hagu (Holandija)

[pečat Međunarodnog suda]

Suprotno mišljenje predsjedavajućeg Veća, sudije Jean-Claudea Antonettija

Pretno veće je, **većinom glasova**, odlučilo da prihvati 13 dokaza koji potiču iz Mladićevih dnevnika.

Bez problema bih se mogao prikloniti toj odluci da ne postoje neka **važna pitanja** koji ne idu u prilog prihvatanju tih dokumenata.

Zahtev tužilaštva za prihvatanje Mladićevih dnevnika razumnom sudiji otvara tri bitna pitanja:

1. Pitanje autentičnosti

Da li smo bili sigurni da su ti Mladićevi dnevnicima zaista potekli iz ruke **generala Mladića** i da li smo bili sigurni da on nije kasnije nešto dodavao postojećim zapisima u tim dnevnicima?

Veštak, u svom **takoreći naučnom** izveštaju, daje odgovor na to moje prvo pitanje, rekavši da se zaista radi o zapisima **generala Mladića**. Zbog te činjenice, sada više nemam nikakve nedoumice u pogledu autentičnosti dnevnika. Ipak, koristim priliku da u ovom mišljenju izrazim iznenađenje činjenicom da Tužilaštvu, nakon prve zaplene izvršene 2008. godine, nije palo na pamet da takvo veštačenje poveri, na primer, holandskoj službi stručnoj za tu vrstu veštačenja.

Što se tiče druge tačke, odnosno da li je bilo naknadnog dopisivanja, moram da konstatujem da se u izveštaju veštaka ta mogućnost ne pominje kao izvesna tako da ću se, s obzirom na to, zadovoljiti zaključkom izveštaja veštaka i prihvatiti da su rečeni dnevnicima autentični.

Ipak, što se tiče pitanja autentičnosti Mladićevih dnevnika, treba da se napomene da je tužilaštvo Veću nedavno dostavilo još jedan zahtev, uz koji je priložen CD-ROM koji sadrži izvestan broj informacija, a među njima i zahtev upućen službi francuske policije za forenzička ispitivanja da izvrši veštačenje jednog rukom pisanog dokumenta.

Kako se može dogoditi da je tada, u jednom manje važnom predmetu, tužilaštvo smatralo korisnim da se izvrši veštačenje rukopisa, a to nije učinilo za Mladićeve dnevnike?

Na prvi pogled, odgovor je možda u tome da je šef istražnog odeljenja tada bio jedan bivši komesar francuske policije, koji je svoj posao obavljao besprekorno pa je tako postupio i tom prilikom i zatražio od svojih kolega nepobitno veštačenje rukopisa, koje su oni i isporučili. Stoga je zaista za žaliti što Tužilaštvo, ovde gde se radi o **predmetu međunarodnih razmera** koji se odnosi na generala Mladića i njegove navodne saučesnike u udruženom zločinačkom poduhvatu, nije našlo za potrebno da se već nakon prve zaplene ponovo obrati istoj službi koja je već obavila jedno veštačenje, tako da je ovo Veće moralo da ispravi taj propust.

2. Kasno podnošenje zahteva za prihvatanje Mladićevih dnevnika

Iako stvar nije toliko problematična što se tiče Mladićevih dnevnika otkrivenih prilikom druge zaplene, zbog toga što su se zaplena, obelodanjivanje dokumenata i podnošenje zahteva tužilaštva Veću dogodili takoreći istovremeno, ostaje otvoreno pitanje dnevnika otkrivenih prilikom **prve zaplene**. Najbolji dokaz za to je činjenica da je Tužilaštvo zatražilo njihovo prihvatanje u predmetu *Popović*.

Kako se moglo dogoditi da Tužilaštvo ne obavesti Veće o prvoj zapleni iz 2008. godine, pogotovo s obzirom na to da je **general Mladić** učesnik istog udruženog zločinačkog poduhvata kao optuženi Šešelj?

Najblaže rečeno, to se može objasniti **neopravdanim kašnjenjem**, što bi, po mom mišljenju, trebalo da bude razlog da se zahtev Tužilaštva odbaci zbog **neblagovremenosti**. Naravno, uvrštavanje u spis tokom suđenja nekog dotad svima nepoznatog dokaza u interesu pravde može se opravdati, ali ovde to nije slučaj jer je Tužilaštvo **odavno** znalo da je general Mladić običavao da vodi beleške i da bi za rešavanje ovog predmeta moglo biti korisno doći se tih informacija. Obelodanjivanje tih informacija išlo je prilično brzo jer se sve događalo upravo u trenutku kada je Tužilaštvo privodilo kraju svoj dokazni postupak.

Analogno tome, da li bi Pretresno veće prihvatilo zahtev optuženog Šešelja u trenutku zaključenja izvođenja njegovih dokaza da se u spis uvrsti dokaz koji je on odavno imao u posedu, ali ga nudi u funkciji potvrđivanja svoje teze u poslednjem trenutku jer mu se tako prohtelo? Ne verujem...

3. Dodatna vrednost ovih dokaza

Pretresno veće moraće se u zaključnoj fazi većanja izjasniti o ličnoj krivičnoj odgovornosti optuženog na osnovu uvrštenih dokaza. S obzirom na tako veliku odgovornost koju nosi svaki sudija, zamisliva je situacija da se, **u interesu pravde**, u poslednjem trenutku uvrsti još neki dokaz, ali je svakako potrebno da taj dokaz bude determinantan bilo u kojem smislu i da poseduje takvu dodatnu vrednost da se svi ostali obziri mogu zanemariti.

Da li se to može reći za 13 predmetnih dokaza?

Lično ne mislim da može jer sam se potrudio da te dokaze **detaljno proučim**, dokument po dokument, sa ciljem da istražim njihovu eventualnu dodatnu vrednost. U nastavku iznosim rezultate svoje analize:

Odlomci	Datum	Sadržaj	Odgovarajući paragraf Optužnice protiv Vojislava Šešelja	Primedbe odbrane
Odlomak br. 1	1. februar 1992.	Posredi je zapisnik sa sednice Predsedništva Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije na kojoj su učestvovali civilni i vojni rukovodioci. Diskutovalo se o JNA, kao i o zaštiti stanovništva srpske "nacionalnosti".	Dokument je donekle koristan u funkciji dokazivanja postojanja udruženog zločinačkog poduhvata navedenog u paragrafu 8 Optužnice.	Optuženi osporava autentičnost Mladićevih dnevnika. ¹⁶ Optuženi ovaj odlomak smatra nekorisnim i osporava tvrdnju tužilaštva iz Zahteva da su linija fronte bile sve teritorije sa srpskim stanovništvom i da to potvrđuje činjenicu da su ciljevi JNA promenjeni, kao i da je vojno i civilno rukovodstvo govorilo o ciljevima Srba da žive u jednoj državi. ¹⁷

¹⁶ *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67, pretres od 21. septembra 2010, T(f). 16382–16386. Privremena neispravljena nezvanična verzija. (dalje u tekstu: pretres od 21. septembra 2010.).

¹⁷ Pretres od 21. septembra 2010, T(f). 16386–16387. Privremena neispravljena nezvanična verzija.

Mišljenje:				
Izuzeti ovaj odlomak, zbog toga što je tužilaštvo moglo direktno ponuditi službeni transkript rasprave na sednici Predsedništva. Pored toga napominjem da su transkripti nekih drugih rasprava na sednicama predsedništva uvršteni u dokaze, na primer transkripti 143. ¹⁸ i 144. ¹⁹ sednice.				
Odlomak br. 2	6. maj 1992.	U dokumentu se govori o jednom sastanku na kom su učestvovali gg. Karadžić, Krajišnik, Adžić i grupa generala iz Bosne i Hercegovine, a na kojem se diskutovalo o raznim temama, među kojima i o postojanju jedinstvene i celovite države bez unutrašnjih neprijatelja, s jedinstvenom armijom u neposrednoj budućnosti.	Dokument je donekle koristan u funkciji dokazivanja postojanja udruženog zločinačkog poduhvata navedenog u paragrafu 8 Optužnice.	Optuženi smatra da činjenica da su se Karadžić, Krajišnik, Adžić i grupa generala iz Bosne i Hercegovine sastali kako bi diskutovali nije ni u kakvoj vezi s delima koja mu se stavljaju na teret u Optužnici protiv njega. ²⁰
Mišljenje:				
Izuzeti ovaj odlomak, zbog toga što se on odnosi na optuženog Karadžića koji je bio umešan u inkriminirani udruženi zločinački poduhvat.				
Odlomak br. 3	7. maj 1992.	Reč je o sastanku na temu pregovora s delegacijom Hrvatske i Herceg-Bosne. U dokumentu se govori uglavnom o diskusiji u kojoj su učestvovali Mladić, Prlić, Praljak, Stojić i Marić (hrvatski pregovarač). U dokumentu se pominje sastanak na kojem su učestvovali gg. Krajišnik, Vučurević i Karadžić, a na kojem je g.	Dokument je donekle koristan u funkciji dokazivanja postojanja udruženog zločinačkog poduhvata navedenog u paragrafu 8 Optužnice.	Optuženi smatra da ovaj odlomak ne sadrži nikakve indicije relevantne za dela koja mu se stavljaju na teret u Optužnici. ²¹

¹⁸ Dokazni predmet br. P00922.¹⁹ Dokazni predmet br. P00925.²⁰ Pretres od 21. septembra 2010, T(f). 16387. Privremena neispravljena nezvanična verzija.²¹ Pretres od 21. septembra 2010, T(f). 16387. Privremena neispravljena nezvanična verzija.

		Krajišnik izneo strateške ciljeve kao što su konačno razgraničenje između Srba s jedne strane i Hrvata i Muslimana s druge, definisanje granica, novi naziv armije. Dokument sadrži i šemu koja objašnjava organizaciju oružanih snaga.		
Mišljenje:				
Izuzeti ovaj odlomak, zbog toga što se u njemu iznose opštepoznate činjenice u vezi sa VRS. ²²				
Odlomak br. 4	9. maj 1992.	Izveštaj članova Glavnog štaba VRS. Reč je o strateškim pitanjima i karakteru odnosa između bosanskih Srba i bosanskih Hrvata. U ovom odlomku pominje se sastanak Komande 2. vojne oblasti na kojem je rekapituliran položaj oružanih snaga i situacija na terenu, kao i situacija neprijateljskih snaga. Pominje se Momčilo Perišić i njegovo uništavanje Mostara.	Dokument je donekle koristan u odnosu na paragraf 6 Optužnice u kojem se govori uglavnom o opštini Mostar.	Što se tiče ovog odlomka, optuženi tvrdi da, suprotno tome što tužilaštvo nastoji dokazati, - Perišić nije uništio Mostar, nego su mu cilj bili neki objekti koje je uništio jer, kako je potvrđeno u jednom drugom predmetu, svaki put kada se general Perišić spremao napasti Mostar, on bi o tome obavestio protivničku stranu telefonom ili radio-vezom. ²³ - Šešeljevci nisu učestvovali u napadu na Mostar jer je zapravo bila posredi samo jedna pešadijska jedinica koja nije mogla ništa da uništi pošto nije imala artiljerijsko oruđe. Optuženi o istoj temi kaže i to da se pomenuti događaji ne navode u Optužnici protiv njega. ²⁴
Mišljenje:				
Izuzeti ovaj odlomak, zbog toga što se navodi tužilaštva o napadu na Mostar mogu dokazivati drugim dokazima s početka suđenja.				

²² Optužnica protiv Momčila Krajišnika, predmet br. 00-39-I, 21. mart 2000, par. 57 i 58.

²³ Pretres od 21. septembra 2010, T(f). 16387–16388. Privremena neispravljena nezvanična verzija.

²⁴ Pretres od 21. septembra 2010, T(f). 16388. Privremena neispravljena nezvanična verzija.

Odlomak br. 5	11. maj 1992.	Posredi je izveštaj u kojem se prenose izjave raznih vojnih rukovodilaca Republike Srpske i Srpske Republike Bosne i Hercegovine.	Dokument je donekle koristan u odnosu na paragraf 6 Optužnice, u kojem se govori o opštini Nevesinje.	Optuženi smatra da ovaj odlomak nema nikakvu važnost za ovaj predmet. ²⁵
Mišljenje:				
Izuzeti ovaj dokument, zbog toga što nije relevantan za ovaj predmet.				
Odlomak br. 6	6. jun 1992.	U ovom dokumentu reč je o jednom sastanku političkih rukovodilaca, čija je tema bila vojna i politička situacija u Srpskoj Republici Bosni i Hercegovini. Diskutovalo se o granicama srpske države i pominjane su oslobođene opštine.	Dokument stoga sadrži indicije o postojanju udruženog zločinačkog poduhvata navedenog u paragrafu 8 Optužnice.	Optuženi smatra da ovaj odlomak mora da se izuzme, zbog toga što se čišćenje nekih opština, uključujući Bratunac o kojem je ovde reč, odnosi na čišćenje terena u smislu osujećivanja pripadnika neprijateljskih oružanih jedinica, a ne u smislu etničkog čišćenja, izraza koji se nikad nije koristio u vojnoj terminologiji. Pored toga, optuženi precizira da dela koja su se dogodila u Bratuncu nisu navedena u Optužnici protiv njega ²⁶ .
Mišljenje:				
Izuzeti ovaj odlomak, iz razloga što u svakom sukobu uvek postoji koordinacija između vojnih i civilnih vlasti, tako da to nije nepobitan dokaz udruženog zločinačkog poduhvata.				
Odlomak br. 7	30. jun 1992.	Reč je o beleškama sa sastanka predstavnika opštine Zvornik kojem su prisustvovali Radovan Karadžić i general Mladić. Pominju se uspesi dobrovoljaca pod Šešeljevim vođstvom i "čišćenje" muslimanskih sela.	Dokument je donekle koristan u odnosu na paragraf 6 Optužnice, u kojem se govori o opštini Zvornik.	Optuženi smatra, s jedne strane, da ovaj odlomak samo potvrđuje događaje koji nisu sporni, među njima i to da je jedan opštinski funkcioner iz Zvornika hvalio šešeljevce i arkanovce zbog učešća u borbama za oslobođenje Zvornika, te da je pukovnik Dacić čestitao dobrovoljcima SRS na disciplini i osposobljenosti. S druge strane, on smatra da se pominju kasniji događaji, tj. oni koji su se dogodili u maju, junu ili julu, ali da to nema nikakve veze s njim jer su dobrovoljci SRS tada već odavno bili otišli. Najzad, on tvrdi i to da niko od učesnika tog sastanka ne

²⁵ Pretres od 21. septembra 2010, T(f). 16389. Privremena neispravljena nezvanična verzija.

²⁶ Pretres od 21. septembra 2010, T(f). 16389–13690. Privremena neispravljena nezvanična verzija.

				potvrđuje ni najmanju vezu između Žučine jedinice i SRS. ²⁷
Mišljenje:				
<p>Ovaj odlomak je na prvi pogled potencijalno interesantan jer u njemu stoji sledeće: "Dobrovoljačke formacije imale izuzetan uspeh, a bile pod vođstvom Arkana i Šešelja. Arkanova se uredno povukla, a neke koje su ostale otrgle su se."²⁸ Međutim, moram da konstatujem da ovaj dokaz ne donosi ništa novo u odnosu na već prihvaćene dokaze jer je već pominjana činjenica da je dobrovoljce vodio optuženi Šešelj i da su neke paravojne formacije bile van bilo čije kontrole.</p>				
Odlomak br. 8	8. novembar 1992.	U dokumentu je reč o jednom sastanku starešina na kojem je istaknuta činjenica da je u toku proces osnivanja stranačkih vojski i da "Radikali" čak imaju svoju vojnu poštu.	Dokument se može smatrati indicijom u kontekstu ocenjivanja udruženog zločinačkog poduhvata navedenog u paragrafu 8 Optužnice.	Optuženi osporava navode tužilaštva prema kojima je ovaj odlomak relevantan zbog činjenice da se odnosi na slanje dobrovoljaca Srpskog četničkog pokreta, što bi potvrđivalo izveštaj veštaka Theunensa. Optuženi pobija ove navode na osnovu toga što se na stranicama Dnevnika sa beleškama s tog sastanka ne pominje nijedno ime dobrovoljaca iz SČP. ²⁹
Mišljenje:				
<p>Izuzeti ovaj odlomak, zbog toga što optuženi ne osporava da je slao dobrovoljce. Ovaj odlomak odnosi se na jedan sastanak kojem su prisustvovali Karadžić, Subotić, Đerić i druge vojne starešine, generali Talić, Ninković, Mladić, Domazetović, Arandelović, te pukovnici Borić, Lisica, Simić, Živanović, Marčetić, Grubač, Grubor, ali i Krajišnik, Anđelić, Gavrilović. Na tom sastanku pomenute osobe razgovarale su o situaciji u vezi s optuženim Šešeljem. Pomenuto je: "Ovde se formiraju stranačke vojske".³⁰ Prema toj belešci, postoje jedinice koje pripadaju političkim strankama, a to se tiče radikala koji su imali sopstvenu vojnu komandu na VP [Vojnoj pošti] 2222. Upravo tu je problem jer je već navedeno da je srpska vojska imala svoje brojčane oznake vojnih pošta. Da li to znači da su lokacijom VP 2222 rukovodili radikali, u okviru JNA? Ja smatram da ova rečenica nije odsudna, a osim toga, nekoliko redaka niže može da se pročita sledeće: "U SUP-u su radikali, ucenjuju..."³¹ To bi, dakle, dalo povoda da se zaključi da su radikali bili integrisani i u civilni aparat u strukturi Ministarstva unutrašnjih poslova, ali se pre radilo o političkim aktivistima pod komandom legalnih organa vlasti. Takođe treba da se napomene da je predsednik Karadžić govorio o političkoj situaciji u Evropi i o američkim interesima. U tački 15, general Mladić obznanjuje da ima predlog plana koji bi trebalo da bude prezentovan na mirovnoj konferenciji. Taj plan podrazumevao bi bezuslovno povlačenje hrvatske armije iz Bosne i Hercegovine. U</p>				

²⁷ Pretres od 21. septembra 2010, T(f). 16390–13691. Privremena neispravljena nezvanična verzija.

²⁸ Odlomak br. 7 iz Mladićevih dnevnika, str. 252, par. 249. /paginacija i numeracija paragrafa, ovde i dalje, navodi se prema prevodu na engleski/

²⁹ Pretres od 21. septembra 2010, T(f). 16391–13692. Privremena neispravljena nezvanična verzija.

³⁰ Odlomak br. 8 iz Mladićevih dnevnika, par. 141, str. 142.

³¹ Odlomak br. 8 iz Mladićevih dnevnika, par. 141, str. 142.

paragrafu 2. iste tačke, general Mladić je u tom planu predložio da se povuče predlog o objavljivanju rata srpskom narodu. U paragrafu 4. iste tačke predlaže se – takođe u okviru pomenutog plana - da zvanični sporazum s Hrvatima bude uslovljen povlačenjem HOS sa teritorija.

U paragrafu 5. precizira se da se planom Muslimanima nude pregovori.

Međutim, pitanje na koje ja tražim odgovor jeste zašto bi Mladićev plan bio interesantan za predmet Šešelji i u čemu se sastoji relevantnost i dokazna vrednost tih dokaza za ovaj predmet? Po mom mišljenju, oni nisu ni relevantni niti poseduju dokaznu vrednost jer se radi o Republici Srpskoj u okviru ženevskih pregovora. Pored toga, što se tiče drugih tačaka tog plana o kojima je reč, s mog stanovišta tu nema nikakvih novih elemenata.

Odlomak br. 9	28. maj 1993.	U ovom odlomku reč je o sastanku s rukovodstvom Savezne Repbulike Jugoslavije, Srbije i Crne Gore. Tema je pitanje da li da se odbaci Vance-Owenov plan jer bi on onemogućio stvaranje Velike Srbije. Pominje se i činjenica da bi optuženi mogao praviti probleme.	Dokument se može smatrati indicijom u kontekstu ocenjivanja udruženog zločinačkog poduhvata navedenog u paragrafu 8 Optužnice.	Optuženi precizira da se ovaj odlomak ne donosi ništa novo jer se SRS u to vreme energično protivio Vance-Owenovom planu i bilo kakvom njegovom prihvatanju, a ako je tačno da je to izjavio Dobrica Ćosić, onda je verovatno da optuženi jeste predstavljao problem za rukovodstvo Savezne Republike Jugoslavije. Međutim, Ćosić ublažava svoju izjavu rekavši da ne veruje da će Šešelji – oružanim putem – osvojiti kontrolu nad Srbijom. ³²
----------------------	---------------	---	--	--

Mišljenje:

Izuzeti ovaj odlomak, zbog toga što ne donosi ništa novo u vezi s pomoći Srbije Srbima koji žive van njene teritorije.

Ovde se, naime, radi o sastanku održanom 28. maja 1993, na kojem su učestvovali rukovodioci Savezne Republike Jugoslavije, Srbije i Crne Gore, predsednik Ćosić, Jovanović, zatim Bulatović 1 i 2, Panić, Simonović, Šainović, Karadžić, Koljević, Krajišnik, Mladić, Buha i Matović. Odlomak sadrži 17 stranica i zapanjujuće je da je general Mladić, počevši u 17:50 časova, vodio bleške tokom celog sastanka. Napominjem i to da kod nekih diskutanata stoji opaska "recorded", tako da se postavlja pitanje da li je tok sastanka bio tonski sniman i da li je general Mladić možda – naknadno – preslušavao traku i dopisivao u svoje beleške ono što je nedostajalo? To me navodi na zaključak da se radi o različitim delovima.

Na osnovu tačaka 6 i 7, koje pominje Jovanović, čini mi se da oni imaju dva cilja, odnosno ukidanje sankcija i stvaranje uslova za obranu svog naroda u Bosni. U tom trenutku oni predlažu da se učini više, napominjući da u tački 6 stoji da treba da se pokrenu krivični postupci za zločine i ratne zločine. U tački 7 stoji da za nekoliko nedjelja počinje da radi MKSJ i da bi zbog toga bilo dobro da sami pre toga sude nekolicini zločinaca.

Zatim Mladić beleži da je Vance-Owenov plan strategija Zapada i Londona jer je kao cilj postavljeno onemogućavanje stvaranja Velike Srbije i ujedinjenja Srba, ali, isto tako, i sprečavanje stvaranja muslimanske države.

Nešto dalje se beleži da bi se stranačke i paravojne grupacije mogle odvažiti da krenu protiv organa vlasti i same osvoje vlast.

"Šešelji nam može napraviti problem, ja neću da kažem da će on osvojiti Srbiju" – ova rečenica može da se shvati u smislu da je Šešelji problem, što zbog toga može da bude interesantno za udruženi zločinački poduhvat,

³² Pretres od 21. septembra 2010, T(f). 16392–13694. Privremena neispravljena nezvanična verzija.

³³ *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-02-54, pretres od 24. avgusta 2005, T(f). 43123, 43154, 43157, 43193 i pretres od 25. avgusta 2005, T(f). 43222–43223, 43226, 43287–43312.

ali tu nema nikakvih novih dokaza jer se samo ponavljaju oni koji su već uvršteni i koji pokazuju da se Šešelj nije slagao s drugim učesnicima UZP-a. ³³				
Odlomak br. 10	8. jul 1993.	Ovaj dokument sadrži beleške o sastanku na kojem su učestvovali predsednik Milošević i gg. Karadžić, Šainović i Stanišić i na kojem se diskutovalo o problemima s kojima se suočavaju Republika Srpska i Srpska Republika Krajina, kao i o tome da im treba pružiti podršku.	Dokument se može smatrati indicijom u kontekstu ocenjivanja udruženog zločinačkog poduhvata navedenog u paragrafu 8 Optužnice.	Optuženi smatra da ovaj odlomak ne donosi ništa novo. ³⁴
Mišljenje:				
Izuzeti ovaj odlomak, zbog toga što ne donosi ništa novo.				
Odlomak br. 11	24. septembar 1993.	Ovaj odlomak sadrži beleške sa sastanka na kojem su bili prisutni predsednik Milošević i generali Perišić i Novaković, na kojem se, između ostalog, razgovaralo o opasnosti od radikala i Šešelja.	Dokument se može smatrati indicijom u kontekstu ocenjivanja udruženog zločinačkog poduhvata navedenog u paragrafu 8 Optužnice.	Optuženi smatra da je ovaj odlomak, koji svedoči o pucanju odnosa između Miloševića i njega u drugoj polovini 1993. godine, tada bio opštepoznata stvar i da on ne donosi ništa relevantno za Optužnicu. ³⁵
Mišljenje:				
Izuzeti ovaj dokument, zbog toga što se u njemu pominje jedna okolnost o kojoj dokazi već postoje. Konkretno, reč je o sastanku u Beogradu, 24. septembra 1993, s predsednikom Miloševićem. Na tom sastanku diskutovali su generali Perišić i Novaković. Ono što može biti interesantno su Miloševićeve reči, odnosno njegova izjava da postoji peta kolona koju je aktivirao inostrani faktor, da će to izazvati sukobe u malim jedinicama, te da su najopasniji patriotski potezi radikala i Šešelja. Dakle, ovaj odlomak sadrži Miloševićev stav o Šešelju, odnosno neprihvatanje toga što radi Šešelj. To nije nova činjenica jer su dokazi to već potvrdili. ³⁶ Što se tiče inkriminisanog UZP-a, belešku o tome da bi status oficira VRS morao da bude isti kao status jugoslovenskih oficira ne smatram ubedljivom.				
Odlomak	21.	Dokument sadrži	Ovaj dokument se	Optuženi napominje da ovaj odlomak u

³⁴ Pretres od 21. septembra 2010, T(f). 13694. Privremena neispravljena nezvanična verzija.

³⁵ Pretres od 21. septembra 2010, T(f). 13694–13695. Privremena neispravljena nezvanična verzija.

³⁶ *Tužilac protiv Vojislava Šešelja*, predmet br. IT-03-67, pretresi od 10 i 11. decembra 2008, svedok Jovan Glamočanin, T(f). 12851; 12924–12926.

br. 12	decembar 1993.	beleške sa sastanka s pukovnikom Novicom Gusićem o situaciji u dolini Neretve. Posebno se pominje deljenje oružja srpskom stanovništvu u dolini Neretve 9. novembra 1991. godine.	ne može uzeti u obzir za donošenje ocene o udruženom zločinačkom poduhvatu iz paragrafa 8 Optužnice jer taj odlomak izlazi iz vremenskog okvira	kom se pominje sastanak s pukovnikom Gusićem u dolini Neretve u decembru 1993. izlazi iz vremenskog okvira inkriminisanog udruženog zločinačkog poduhvata, tako da se ni u kom smislu ne odnosi na dela koja mu se stavljaju na teret. ³⁷
Mišljenje:				
Izuzeti ovaj dokument, zbog toga što se u njemu govori o opštepoznatoj okolnosti, tj. o deljenju oružja.				
Odlomak br. 13	13. oktobar 1994.	Ovaj odlomak sadrži beleške sa sastanka s Nedeljkom Bubalom, na kojem se pominje Ljubiša Petković kao pomoćnik optuženog, koji je, kako se čini, učestvovao u nabavci oružja za pomoć Republici Srpskoj.	Ovaj dokument ne može se smatrati indicijom za donošenje ocene o udruženom zločinačkom poduhvatu iz paragrafa 8 Optužnice jer taj odlomak izlazi iz vremenskog okvira.	Optuženi osporava navode tužioca koji nastoji da dokaže da je optuženi znao za kontakte i dogovore između Petkovića, Bolivara Stanišića, ?, načelnika uprave srpskog MUP, i Milana Spage o snabdevanju oružjem. Naime, on s jedne strane tumači da se na osnovu ovog odlomka ne može dokazati da je Petković učestvovao u snabdevanju oružjem, a sa druge, da je Petković krajem oktobra 1993. godine isključen iz SRS. ³⁸
Mišljenje:				
Izuzeti ovaj odlomak, iz razloga što se u njemu govori o Petkoviću, čije izjave već imamo.				

Da zaključim, nažalost, iz gorenavedenih razloga ne mogu da se priklonim odluci većine.

U svakom slučaju, Veće je zahteve tužilaštva za prihvatanje dokaza tretiralo **veoma velikodušno**. Retko koji dokaz nije bio prihvaćen. Najbolji dokaz tome je odluka po zahtevu za prihvatanje dokaza bez posredstva svedoka, kojom je Veće na traženje tužilaštva uvrstilo velik broj dokumenata, bez pozivanja svedoka da usmeno svedoče ili radi unakrsnog ispitivanja o sadržaju upravo tih dokumenata.

U ovom slučaju, kad se radi o Mladićevim dnevnicima, ocenio sam da se ne mogu pridružiti tako velikodušnom odnosu prema tužilaštvu, pri čemu moram, s jedne strane, da podsetim tužilaštvo da ono ima obaveze zasnovane na striktnom poštivanju pravila postupka, kao i dužnost da optuženog obavesti o optužbama protiv njega, koje moraju biti potkrepljene optuženom blagovremeno obelodanim dokazima, a s druge strane, moram dodati da "**dodatna vrednost**" tih dokaza nije

³⁷ Pretres od 21. septembra 2010, T(f). 13695. Privremena neispravljena nezvanična verzija.

³⁸ Pretres od 21. septembra 2010, T(f). 13695–13696. Privremena neispravljena nezvanična verzija.

apsolutno odsudna i da oni gotovo svi potvrđuju izvestan broj događaja sadržanih u drugim dokumentima ili događaje koje su svedoci već komentarisali u sudnici.